

ՀՀ ԿԳՄՄՆ

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

Առարկա՝

Գերմաներեն

Թեմա՝
մեթոդները»

«Օտար լեզուների ուսուցման

Վերապատրաստվող
ուսուցիչ՝

Զուլիետա Հակոբյան

Դպրոց՝

Սևանի Խ. Աբովյանի անվան
ավագ դպրոց

Խումբ՝

8-րդ

Խմբի ղեկավար՝

Զուլիետա Հակոբյան

Սևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն	2
Օտար լուզուների ուսուցման մեթոդները	3
Եզրակացություն	19
Գրականության ցանկ	21

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մայրենին անձի ազգային ինքնությունը պահպանող կարևորագույն գործոն է, իսկ օտար լեզուները՝ մայրենիի հենքի վրա անձի բազմակողմանի զարգացման և դաստիարակության գործիք են: Օտար լեզուների ուսուցման նպատակը պետք է լինի նախապատրաստել սովորողներին միջլեզվական և միջմշակութային շփումներին, մշակույթների երկխոսությանը:

Կրթական համակարգի բարեփոխումների և արդիականացման մեր ժամանակներում առանձնապես կարևորվում է օտար լեզուների ուսուցման մակարդակի և որակի բարձրացումը, հատկապես համաշխարհային և եվրոպական միասնական կրթական տարածքին միանալու Հայաստանի ձգտման համատեքստում:

Մեր ժամանակներում S<S-ները մուտք են գործում մարդու կենսագործունեության բոլոր, այդ թվում նաև դպրոցական որորտ: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումն օտար լեզուների դասերին նպաստում է ուսուցման արդյունավետությանը, մեծացնում է սովորողների անհատական լեզվական կարողությունները, ճանաչողությունը, այլընտրանքային և փոխկապակցված մեթոդների կիրառման հնարավորությունները:

Մեր շրջապատում ամեն ինչ փոխվում է և զարգանում է անընդմեջ: Ռիստի խրախուսելի է նաև նոր մեթոդներով աշխատելը: Մշակելով դասերը նոր, ինտերակտիվ մեթոդներով՝ կարճազանքենք ժամանակի պահանջներին: Աշակերտները շատ են սիրում նորություններ, շատ արագ ոգևորվում են, և դա կնպաստի կրթական մակարդակի և որակի բարձրացմանը: Իզուր չէ ասված՝ «Տվեք երեխային հետաքրքրասիրություն: Գիտելիքը նա կգտնի ինքը»:

Ղասավանդման մեթոդը ներառում է ուսուցչի կողմից օգտագործվող սկզբունքները և մեթոդները՝ խթանելու աշակերտների ուսուցման գործընթացը: Այս ռազմավարությունները կախված են մասամբ թեմայի բովանդակությունից և սովորողի բնույթից: Որպեսզի տվյալ մեթոդը լինի համապատասխան և արդյունավետ՝ այն պետք է առնչվի սովորողի առանձնահատկությունների և ուսուցման նյութի հետ:

Օտար լեզուների դասավանդման հետ կապված ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի կատարելագործման կարևոր նախադրյալ է յուրաքանչյուր ուսուցչի կողմից ուսուցման նպատակների գիտակցումը, ուսուցման համակարգին նոր մեթոդական համալիրների բովանդակությանը տիրապետելը, արդյունավետ մեթոդական հնարքների իմացությունը, դասի և դասանյութի բոլոր բաղադրիչների, ինչպես նաև ուսումնադաստիարակչական և զարգացնող հնարավորությունների նպատակասլաց օգտագործումը:

Օտար լեզվի ուսուցման մեթոդները

Հայտնի է , որ արդյունավետ դասապրոցես կազմակերպելու և իրականացնելու համար ուսուցչին անհրաժեշտ է բազմազան մեթոդների իմացություն և համապատասխան մեթոդի ընտրություն կատարելու կարողություն ` ելնելով ուսուցման նպատակից, խնդիր-ներից, ակնկալվող արդյունքից և այլ կարևոր գործոններից: Որպեսզի ուսուցման կազմակերպման տարբեր եղանակներն արդյունավետ լինեն, ուսուցիչը պետք է տեղյակ լինի ոչ միայն այն մասին, թե ինչպիսի առավելություններ է տալիս դրանց կիրառումը, այլ նաև պետք է կարողանա կարգավորել այն խնդիրները, որոնք կարող են ծագել դասա-վանդման գործընթացում:

«Ուսուցման մեթոդ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է երեք խնդիր` ինչ սովորեցնել/կրթության բովանդակություն/,ինչի համար սովորեցնել/կրթության նպատակներ/ և ինչպես սովորեցնել /ուսուցման մեթոդիկա/:

Կրթության բովանդակությունը մատուցելու և կրթության նպատակներն իրականացնելու համար անհրաժեշտ են որոշակի մեթոդներ, հնարներ, ձևեր, եղանակներ: Հանդիսանալով ուսուցման միջուկը` մեթոդը իրաի է կապում ուսուցման նախապես պլանավորած նպատակը և վերջնական արդյունքը:

Կան մի շարք գործոններ, որոնք ազդում են մեթոդների ընտրության վրա: Դրանք են.

- .ուսուցման նպատակները և խնդիրները, բովանդակությունը
- .ուսումնական նյութի քանակը և բարդությունը
- .սովորողների պատրաստվածության մակարդակը
- .ուսումնական ժամաքանակը
- .սովորողների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները
- .ուսուցման կազմակերպման պայմանները
- .ուսուցիչ- աշակերտ հարաբերությունները
- .ուսուցչի պատրաստվածության մակարդակը

Ուսուցչի ընտրությանն առաջարկվող մեթոդները ուղղված են համագործակցային լեզվուսուցման խնդիրներն իրականացնելու նպատակին, կազմում են նման մեթոդների շտեմարանի մի մասը միայն:

1. Կանխատեսման ուղեցույց
2. Մտագրոհ
3. Շրջագայություններ՝ գրքի բաժիններով
4. Հասկացության/սահմանման քարտեզագրում
5. Փոխներգործուն ընթերցանության նշաններ 6. Հնգյակների մեթոդ
7. Խճանկար
8. ԳՈՒՄ/Գիտեն – Ուզում եմ սովորել – Սովորել եմ/ 9.

Երկխոսություն

10. Մտածի՛ր – զույգ կազմի՛ր – հաղորդի՛ր
11. Դ՛ՀԶԹ/Դեր – Հանդիսատես – Ձև - Թեմա/ 12.

Կարճ դասախոսություն

13. Պրիզմա
14. Դ-աձև աղյուսակ 15.
- Վենի դիագրամ 16.

Դերախաղ

17. Ձնագնդի
18. Մտածող գլխարկներ
19. Ելքի քարտերի լրացում

20. Խթանում – Իմաստի ընկալում – Կշռադատում/ԽԻԿ/ համակար

Ներկայացնենք ուսուցման գործընթացի կազմակերպան միջարք տեսակներ:

1. Ինքնուրույն աշխատանք

Այս աշխատանքի արդյունքում աշակերտները ձեռք կբերեն ինքնուրույն աշխատելու կարողություններ: Այն կարելի է հանձնարարել անհատին ,զույգին կամ խմբին: Տրվող առաջադրանքները չեն տարբերվում միմյանցից, բոլորը միևնույն առաջադրանքն են կատարում: Առաջադրանքն ընտրելիս հաշվի չեն առնվում աշակերտների անահտական առանձնահատկությունների ու կարողությունների տարբերությունները:

2. Զույգերով աշխատանք

Զույգերով աշխատանքի ընթացքում նույն ընդունակություններով երկու աշակերտ կատարում են միմյանց հետ համագործակցելով: Միասին սովորող զույգերի աշակերտ-ներից մեկն իր ընդունակություններով գիջում է մյուսին: Ավելի բարձր ընդունակություն-ներով աշակերտը կատարում է «ուսուցչի» դերը: Զույգերը կարող են ձևավորվել մշտա-

պես կամ ժամանակավորապես: Աշխատանքի այս ձևը կարելի է կիրառել օտար լեզվի դասաժամերին՝ որևէ տեքստ կամ տեղեկատվական աղբյուր ուսումնասիրելիս: 3.

Անհատական աշխատանք

Յուրաքանչյուր աշակերտ ունի տարբեր ընդունակություններ և սովորելու անհատական ոճ: Այս փաստը պետք է հաշվի առնել բարձր կամ թույլ ընդունակություններով աշակերտ-ների հետ աշխատելիս: Աշակերտի անհատական ընդունակությունները զարգացնելու համար կազմված ծրագիրը կոչվում է ԱՌԻՊ/անհատական ուսումնական պլան/: Անհա-

տական աշխատանքը կարելի է կիրառել շերտավոր ուսուցման ժամանակ, երբ ուսուցիչը ժամանակ է հատկացնում թույլ առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին, իսկ լավ սովորողներին հանձնարարում է ինքնուրույն աշխատանք, որը նշված է ԱՌԻՊ-ում՝ վերցրված այլ դասագրքից:

4. Համագործակցային ուսուցում

Համագործակցային ուսուցումը մի տեխնոլոգիա է, որի միջոցով գերազանց հաղորդակցություն է ձևավորվում սովորողների միջև և ստեղծվում է ակտիվ թիմային աշխատանք: Համագործակցային ուսուցումը կատարվում է փոքր խմբերով, որտեղ տարբեր մակարդակի աշակերտներ են մասնակցում:

Գաղտնիք չէ, որ թիմային աշխատանքն ունի դրական ազդեցություն սովորելու ժամանակ, քանի որ այն ստեղծում է մի միջավայր, որտեղ սովորողները սովորեցնում և բացատրում են միմյանց անհասկանալի երևույթները, հասկացությունները և այլն: Այն ամրապնդում է նոր տեղեկատվությունը կամ գիտելիքը և խրախուսում է աշակերտներին արժևորել թիմային աշխատանքը և հասնել առավել բարձր արդյունքների՝ ձևավորելով այնպիսի հմտություններ, որոնք կարևոր են հետագա մասնագիտական գործունեության համար: Նարնք դառնում են ավելի

պատասխանատու, վերահսկում են ժամանակը, ավելի արդյունավետ են պլանավորում հետագա աշխատանքները:

Թիմային աշխատանքի շնորհիվ աշակերտները զարգացնում են միմյանց հետ շփվելու և հաղորդակցվելու կարողությունները՝ օտար լեզվի դասավանդման կարևոր, եթե ոչ ամենակարևոր նպատակը: Ուսուցչը պետք է խրախուսի խմբի բոլոր անդամների ակտիվ մասնակցությունը, օժանդակի սովորողներին անհրաժեշտության դեպքում: Համագործակցային ուսուցման մեթոդների կիրառումը ժամանակատար է: Երբեմն աշակերտները վիճաբանում են որոշումներ կայացնելիս, նրանց ընկալումները տարբեր են, արդյունքում ուսուցչի օգնությամբ հանգում են ճիշտ եզրակացության:

Թիմային աշխատանքը, որը համագործակցային ուսուցման հիմնական ձևն է, օգնում է յուրացնել համեմատաբար բարդ լեզվական նյութեր, օրինակ՝ <<Ուրիշի ուղղակի և անուղղակի խոսք>> թեման ուսումնասիրելիս, սովորողները թիմային աշխատանքով յուրացնում են այն՝ համեմատելով մայրենի լեզվի կամ այլ լեզվի հետ՝ միմյանց մանրակրկիտ բացատրելով:

5. Ուսումնական խաղերի տեսակներ

Շատ ուսուցիչներ թեմաները սովորեցնում են խաղերի միջոցով՝ հատկապես ատրրական դասարաններում: Խաղերի միջոցով սովորողները ըմբռնում են նյութը, նույնիսկ առանց գիտակցելու: Խաղերը պետք է լինեն մատչելի, տարիքին և գիտելիքին համապատասխան: Նոր նյութի յուրացումը հեշտացնող խաղային վարժությունները, խաղերը, ինչպես նաև հետաքրքրաշարժ վարժություններն օգտագործվում են աշակերտներին խրախուսելու, գիտելիքները գործնականում կիրառելու նպատակով:

Օրինակ՝

1. Գրատախտակի վրա գերմաներեն գրվում են աշխարհագրական անուններ, որոնց

վերջնատառը պետք է լինի նոր բառի սկզբնատառը:

2. Գրատախտակի վրա գրվում են երկրների անուններ: Աշակերտները պետք է գրեն այդ ընտրված երկիրը բնութագրող բառեր և արտահայտություններ, ինչպես նաև տեսարժան վայրերի անուններ: Կհաղթի այն խումբը, որը ավելի շատ բառեր կգրի:

6. Դերախաղը՝ որպես ուսուցման ձև

Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքը կամ ընթերցածը անձնավորելու փորձ է: Ղերախաղն արդյունավետ ձև է, որը խրախուսում է աշակերտներին ստանձնել դերեր՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Ղերախաղի, ինչպես նաև գործնական աշխատանքի կիրառման համար հարց է ծագում արդյոք այն պետք է նախորդի, թե՞ հաջորդի ուսուցչի կողմից նոր թեմայի ներկայացմանը կամ հաղորդմանը: Համաձայն ավանդական տեսակետի, դերախաղը պետք է անցկացնել միայն աշխատանքն ավարտելուց հետո. ավելին, անհնար է որևէ բան ներկայացնել, երբ աշակերտները դեռևս չեն յուրացրել տվյալ նյութը: Այս դեպքում դերախաղը դառնում է անհետաքրքիր, և հակառակը, եթե աշակերտները իրենք են որոշակի իրավիճակ ներկայացնում և համադրում են իրենց անձնական փորձի հետ, այն դառնում է գրավիչ և ավելի հետաքրքիր:

Տարբեր իրավիճակային դերախաղերը օգնում են.

- որոշումներ կայացնել
- ներկայացում պատրաստել՝ տքստերի բովանդակության հիման վրա, օրինակ՝ գերմաներեն դասին նոր բառեր սովորելիս՝ <<խանութների անունները>> թեմայով, 5-րդ դասարանի աշակերտները ներկայացնում են փոքրիկ դերախաղ՝ նոր բառերը կիրառելով հանրախանութում՝ գնումներ կատարելու ժամանակ,
- լուսանկարներ կամ պաստառ/հավաքածու կիրառել,
- դատախաղ կամ բանավեճ նախաձեռնել և այլն: 7.

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը

Պետք է գտնել բազմազան միջոցներ տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կիրառելու համար, հատկապես՝ համացանցը ինչպես նաև հեռուստածրագրերը և զանազան հաղորդումները: Համակարգիչները և հատկապես համացանցը մեծապես օգնում են օտար լեզուներ դասավանդելիս, օրինակ՝ հայտնի մարդկանց կյանքի մասին տեղեկություններ իմանալու համար կարելի է կիրառել հարցերի ձևեր: Ուսուցիչը պատրաստում է կարճ թեստ հայտնի մարդու կյանքի մասին: Լեզվի մակարդակը և թեստի բարդության աստիճանը կարող են համապատասխանեցնել աշակերտների լեզվական իմացության մակարդակին և

տարիքին: Աշակերտները կատարում են թեստային աշխատանքը՝ որոնելով տեղեկությունները համացանցում: Թեստն ավարտելուց հետո ամբողջ դասարանը ստուգում է պատասխանները:

Ըստ հաջորդ օրինակի՝ աշակերտները բաժանվում են խմբերի, ընտրում են այն գործչին, որի մասին նրանք ցանկանում են ավելի շատ տեղեկություններ իմանալ (ուսուցիչը կարող է աշակերտներին տրամադրել անունների ցանկ, որտեղից նրանք

կարող են ընտրություն կատարել՝ աշխատանքն առավել արագ և համակարգված կատարելու նպատակով): Նրանք կայքում որոնում են տեղեկություններ այդ անձի մասին և նրա վերաբերյալ կազմում են թեստ: Ի վերջո, նրանք տպում են թեստերը, փոխանակում և փորձում են լրացնել դրանք: Թեստերը կարող են փոխանցվել մեկ աշակերտից մյուսին, և նրանք կարող են քվեարկել ամենահետաքրքիր կամ լավագույն թեստի օգտին: Ըստ մեկ այլ օրինակի առաջադրանքը կատարելու համար աշակերտները կարող են որոնել տեղեկություններ և նկարներ իրենց հայրենի քաղաքի մասին և ներբեռնված տեքստը թարգմանել պահանջված լեզվով: Թարգմանության համար թույլատրվում է օգտվել համացանցում առկա միավեզու կամ երկլեզու բառարաններից:

8. Ֆիլմեր և տեսանյութեր

Ֆիլմերը, հատկապես կարճամետրաժ ֆիլմերն ու տեսանյութերը նույնպես նպատակահարմար են կիրառման համար: Վերջիններս զարգացնում են լսել- հասկանալու կարողությունները և հարստացնում են բառապաշարը: Օտարալեզու ֆիլմերը օգնում են աշակերտներին լսելու պարզ և ճիշտ արտասանությամբ խոսք: Միջին դասարանների աշակերտները սիրում են կարճամետրաժ մուլտֆիլմեր և անհնաճիհներ դիտել, մինչ դեռ ավագ դասարաններում աշակերտները օգտվում են նորությունների հեռարձակումներից:

9. Հեռուստածրագրի կիրառումը

Աշակերտներին հնարավորինս լավ կրթելու լավագույն միջոցներից մեկը հեռուստացույցն է, որի ճիշտ կիրառումն օգնում է սովորողին նյութը լավ ըմբռնել: Հեռուստածրագրերը և սովորողներին ապահովում են իրական երկխոսությամբ,

ճիշտ առողջանությանը արտասանված խոսքով: Մեկ այլ առավելությունն այն է, որ հեռուստածրագրերի մեծ մասը համեմատաբար պարզ և մատչելի լեզվով են: Օտար լեզուների համար լավագույն հեռուստաալիքներից են Kindersendungen, BBC, CNN, Discovery planet, Viasat History, Nickelodeon,

10. Սահիկաշարքերի (slides) օգտագործումը

Շատ ուսուցիչներ օգտագործում են սահիկաշարքեր դասապրոցեսի ժամանակ: Այն նախապես պետք է կառուցված լինի դասի թեմային համահունչ: Դա ավելի հարմար է, քան անընդհատ գրատախտակին գրելը: Այն պետք է հնարավորինս պարզ և մատչելի պատրաստել: Անհրաժեշտության դեպքում օգտագործել ցուցափայտ: Պետք է առանձին նախադասություններ և բառեր օգտագործել, տառաչափը մեծ ընտրել (24 և բարձր): Կարևոր միտքը շեշտելու համար կարելի է գույներ օգտագործել: Կարելի է պատրաստել աղյուսակներով կամ դիագրամներով: Յուրաքանչյուր սահիկաշարք պետք է ունենա սկիզբ, միջնամաս և ավարտ, տևի 15-20 րոպե: Օրինակ՝ գերմաներեն դասի համար կարելի է պատրաստել սահիկաշարք <<Գերմանիայի տեսարժան վայրերը>> վերնագրով: Ուսուցիչը ցույց կտա այն մեկնաբանելով:

11. Գծապատկերների, աղյուսակների կիրառում

Աղյուսակների ամենից հաճախ են օգտագործվում, որոնք շատ մատչելի և հեշտ են ընթերցվում և մեկնաբանվում: Դրանց շնորհիվ շատ սովորողներ կարողանում են հեշտությամբ ըմբռնել նյութը առանց մանրակրկիտ բացատրության: Գծագիրներն օգտագործվում են որպես վիզուալ ուսուցման ձևեր, որոնք փոխկապակցված են մի շարք թվերի և միավորների հետ: Առավել տարածված է Վենի Դիագրամը: Վենի Դիագրամն արդյունավետ միջոց է նկարագրելու, համեմատելու և խմբավորելու տարբեր երևույթներ՝ ըստ իրենց բնորոշ գծերի: Կարելի է նկարագրել տարբեր առարկաներ, մարդկանց, պատմական իրադարձություններ, գաղափարներ կամ ֆիզիկական հատկանիշներ: Հարմար է քերականական կանոնների, պատմության ժամանակագրման համար, որի միջոցով ավելի լավ է տպավորվում նյութը, օրինակ՝ ցուցադրել հայերեն, ռուսերեն, գերմաներեն լեզուների ժամանակաձևերի տարբերություններն ու ընդհանրությունները

12. Աշխատանքային թերթիկների տարբերակված մշակում

Ինչպե՞ս կազմել երեք տարբեր մակարդակներով աշխատանքային թերթիկներ/ քարտեր՝ ուժեղ, միջին և թույլ աշակերտների համար: Կարելի է կազմել աշխատանքային թերթիկները՝ օգտագործելով գունավոր մատիտներ և պատկերելով տարբեր նկարներ: Շատ կարևոր է պահպանել միևնույն չափը: Երբեմն աշակերտները իրենք կարող են կազմել քարտեր, օրինակ՝ ածականների հետ աշխատանքներն ավարտելուց հետո նրանք անցնում են ցանկերով և ընտրում իրենց կարծիքով ճիշտ նկարագրող ածականները: Աշակերտները գրում են իրենց անունները և համապատասխան ածականները փոքր քարտերի վրա և հանձնում ուսուցչին: Ուսուցիչը խառնում է քարտերը և կարդում առաջին քարտում նշված ածականները: Աշակերտները կռահում են, թե իրենց որ դասընկերոջն են նկարագրում այդ ածականները: Առաջինը կռահող աշակերտը կարող է կարդալ հաջորդ քարտը և այլն: Մեկ այլ օրինակ, աշակերտները քարտերի վրա գրում են այն ածականները, որոնք, նրանց կարծիքով նկարագրում են իրենց, սակայն քարտերի վրա չեն նշում իրենց անունները: Այնուհետև սկսում են դասարանում բաժանել քարտերը և կարդալ ածականները: Նրանք կռահում են, թե ով կարող է լինել այդ անձը և քարտի հետևի մասում գրում անունը, այնուհետև փոխանցում են հաջորդ աշակերտին: Երբ բոլոր աշակերտները տեսնում են քարտերը, նայում են յուրաքանչյուր քարտին և քննարկում թե արդյոք իրենց ճիշտ են կռահել:

13. Խաչբառերի լուծում

Խաչբառերի լուծումը պահանջում է մի շարք կարևոր հմտություններ և իհարկե գիտելիք, որոնք են բառիմաստի իմացություն, ուղղագրություն և այլն: Սովորողը նախ պետք է հասկանա տերմինները, ապա հասկանա պահանջը: Այլ կարևոր հմտություններից են ընտրությունները մեկնաբանելը, հետևություններ անելը: Այն նման է խաղի: Այն համարվում է ակտիվ ուսուցման ձև և աշակերտների է ներգրավում դասապրոցեսի մեջ՝ զարգացնելով նրանց ակտիվ բառապաշարը: Օրինակ՝ գերմաներեն դասաժամին հագուստների անունները սովորելիս ուսուցիչը կազմում է խաչբառ տրված նոր բառացանկով:

14. Լուսանկարների օգտագործում

Լուսանկարների օգտագործումը զարգացնում է սովորողի երևակայությունը և ստեղծագործական միտքը: Կարելի է համացանցից վերցնել և յուրաքանչյուր

աշակերտի մեկ լուսանկար տրամադրել: Սա հիմնականում կիրառվում է շարադրություններ և էսեններ գրելու ժամանակ, որի հիմքը լուսանկարն է: Նպատակն է զարգացնել նկարագրողական, վերլուծական և ստեղծագործական էսե գրելու կարողությունները: Օրինակ՝ 9-րդ դասարանում գերմաներենի դասին ցուցադրվում են հայականավոր գործիչների լուսանկարները, որոնց հիման վրա աշակերտները բանավոր ծխոսք են կառուցում, կենսագրությունն են պատմում կամ գրում շարադրություն:

15. Ցուցահանդես դասարանում

Շրջագայությունը դասարանում և ցուցահանդեսի դիտումը հարստացնում է աշակերտների մտահորիզոնը, նպաստում է թեմայի լավ յուրացմանը: Սա գործնական աշխատանքի համար լավ և արդյունավետ միջոց է: Արդյունքում ստացվում է թեմային համապատասխան պաստառ կամ բացիկ: Սովորողները կարող են խմբավորվել ըստ թեմաների, որպեսզի իրենք նյութեր հայթհայթեն տվյալ թեմաների շուրջ համացանցից կամ այլ աղբյուրներից: Երբ աշխատանքը պատրաստ է, յուրաքանչյուր թեմա ներկայացնելու համար ընտրվում են աշակերտներ: Օրինակ՝ 8-րդ դասարանում կազմակերպվում է ցուցահանդես, որի ժամանակ աշակերտներից յուրաքանչյուրը պետք է ներկայացնի իր պաստառը՝ սիրելի տեսարժանա վայրի մասին: Յուրաքանչյուր աշակերտին տրվում է 2-3 րոպե ներկայացնելու համար: Ցուցահանդեսը լինում է դասարանում, պաստառները փակցվում են պատերին: Ուսուցիչը լավագույն երեք աշակերտներին խրախուսելու համար պատվոգրեր կամ այլ մրցանակներ է հանձնում:

16. Գովազդի ստեղծում

Աշխատանքի այս ձևը հարմար է օտար լեզուների դասավանդման համար: Օրինակ 1. Աշակերտները գտնվում են ռեստորանում և նրանց որպես տնային աշխատանք տրված ուտեստները ներառված են ճաշացանկում, սակայն բոլորը հորինված անվանումներով: Հյուրերին ծանոթ չեն ուտեստները, ուստի մատուցողը պետք է բացատրի, թե ինչ բաղադրություն ունեն դրանք: Օրինակ 2. Աշակերտները համացանցում ուսումնասիրում են Փարիզի, Հռոմի, Աթենքի և այլ քաղաքների տեսարժան վայրերը և դուրս բերում կարևոր կամ հետաքրքիր փաստերը: Նրանք պետք է ներբեռնեն կոնկրետ թեմային առնչվող նկարներ, տեքստեր և ստեղծեն

սահիկաշարք՝ գովազդելով տվյալ քաղաք իր տեսարժան վայրերով, մշակույթով, սովորություններով: Դասի երկրորդ կեսին աշակերտներն այդ ամենը ներկայացնում են դասարանին:

Արդի գլոբալացման և միջազգային ինտեգրման պայմաններում օտար լեզվի ուսուցումն առավել քան երբևէ պահանջում է սովորողների մոտ ձևավորել և զարգացնել հաղորդակցական կարողություններ: Սա նշանակում է ,որ սովորողի համար անհրաժեշտ է ստեղծել միջավայր , որը կխթանի նրա մտածողությունը և կառաջացնի հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն: Այս համատեքստում դիտազննական պարագաները օտար լեզվում ուղղակի անփոխարինելի են: Նրանք սովորողներին ապահովում են՝

1. Փաստական նյութերով, որոնք մեծ խթան են հաղորդակցվել ցանկանալու համար:
2. Թույլ են տալիս ուսուցչին խուսափել ծավալուն բացատրություններից և մայրենի լեզվի հաճախակի կիրառումից ,որն էլ հնարավորություն է ստեղծում սովորողին ավելի շատ ներգրավվել հաղորդակցական կարողությունները ձևավորող և զարգացնող աշխատանքներում:
3. Լայն հնարավորություններ են ստեղծվում սովորողների հանրամշակութային և միջմշակութային իրազեկությունը բարձացնելու համար:

Այսպիսով , դիտազննական ճիշտ ընդգրկումը օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում օգնում է ուսուցչին դասաժամը ծառայեցնել իր բուն նպատակին:

Դիտազննական պարագաներից ամենատարածվածները նկարներն ու քարտերն են: Ըստ որոշ հետազոտողների՝ սովորողները նախընտրում են գունավոր նկարներ, որոնք առնչվում են իրենց ծանոթ վայրերին, իրադարձություններին կամ կենդանիներին, և որոնց շուրջ սովորողն առնվազն ի վիճակի է խոսել իր մայրենի լեզվով: Դրանք կարող են լինել մեծ լեզվական նյութը բացատրելու , ինչպես նաև փոքր խմբային անհատական , այնպես էլ զույգերով աշխատանքներ կազմակերպելու համար:

Դիտազննական օժանդակ պարագաները բազմազան են և նրանց արդյունվետ կիրառումը ուսուցման գործընթացում կախված է ուսուցչի փորձից, երևակայությունից և ,իհարկե, նրա ցանկությունից ստեղծելու բարենպաստ միջավայր ուսումնառության խթանման համար:

Գոյություն ունի լեզուն ուսումնասիրելու երեք մոտեցում և բոլոր մեթոդները պայմանականերեն բաժանվում են հետևյալ խմբերի .

Կառուցվածքային մոտեցում/լեզուն դիտարկվում է որպես քերականական էլեմենտների միմյանց կապակցված համակարգ/

.Քերականական թարգմանության մեթոդ

Այս մեթոդը մեզ հայտնի է դեռ սովետական ժամանակներից, որը հիմնված է գրավոր թարգմանության և ընթերցանության վրա: Այս դեպքում սովորաբար կազմվում են տեքստեր , որոնք ուղղված են որոշ քերականական կանոնների մշակմանը: Հիմքում ընկած են բառուսուցումը , ուղղագրությունը, քերականությունն ու քերականորեն հարուստ տեքստերի գրավոր թարգմանության միջոցով պրակտիկան:

.Աուդիո- լեզվական մեթոդ

Այս մեթոդի էությունը նրանում է, որ սովորողն անընդհատ լսում ու կրկնում է օտար լեզվով ձայնագրությունը: Մեթոդի նպատակն է միաժամանակ աշխատանքի մեջ ներ- գրավել ուղեղի ճանաչողական , նյարդաբանական և լսողական ֆունկցիաները: Այս մեթոդի կողմնակիցները պնդում են, որ սովորողն ուսուցման ընթացքում պետք է իր լեզուն, բանավոր խոսքն օգտագործի անընդհատ, նույնիսկ գրավոր առաջադրանքներ կատարելիս:

Ֆունկցիոնալ մոտեցում , որտեղ լեզուն հանդիսանում է որոշակի գործառույթների

/ֆունկցիաների/ արտահայտման միջոց

.Լեզվի իրավձակային ուսուցում – Բանավոր մոտեցում

Հիմնված է լեզվի կառուցվածքի վրա: Սովորողը կրկնության միջոցով սովորում է առավելագույնս հաճախ օգտագործվող բառերն ու արտահայտությունները և դրանք անմիջապես օգտագործում պրակտիկայում: Այստեղ բանավոր խոսքն իշխում է գրավոր խոսքի վրա և առավելագույնս ուշադրություն է դարձվում սխալների վրա, որոնք կարող են թույլ տրվել բանավոր խոսքի ընթացքում:

.Ուղղորդված պրակտիկա/փորձառություն/

Այս դեպքում սովորողն անընդհատ կրկնում է արտահայտությունները, մինչև վերջիններիս մեխանիկորեն անգիր անելը: Այսպես տուժում է սովորողի բառապաշարն ու լեզվի ճկունությունը, սակայն հասնում ենք լեզվի հիմնային

/բազային/ արտահայտությունների ավտոմատ տիրապետմանը:

Ինտերակտիվ մոտեցում.լեզուն հանդիսանում է սոցիալական հարաբերությունների ստեղծման և հաստատման գործիք

.Ուղղակի մեթոդ

Նախատեսվում է ,որ օտար լեզուն ուսուցանվում է մայրենի լեզվի նման,այսինքն ինքը, սովորեցնելու պրոցեսն անցկացվում է հենց օտար լեզվով ,իսկ մայրենի լեզվի օգտագործումն այդ ընթացքում առավելագույնս բացառվում է:Մեթոդի գաղափարը օտար լեզվի «բնական» յուրացումն է ,ինչպես մայրենի լեզվի դեպքում:

.Հաջորդականության մեթոդ

Բռապաշարի հարստացում հաջորդաբար կատարվող գործողություններն անընդհատ կրկնելով:

Օր.Ամեն առավոտ ես արթնանում եմ ժամը 7-ին ,լոգանք եմ ընդունում, հագնվում

եմ,նախաճաշում եմ, գնում եմ դպրոց, դասերից հետո հավաքվում եմք ընկերներիս հետ և այլն:

Այս նույն օրինակը կարելի է օգտագործել տարբեր ժամանակաձևերով` ավելի լավ յուրացման համար:

.Խոսակցական ուսուցում

Նախատեսվում է ուսուննասիրվող լեզվի օգտագործումը ոչ միայն հանձնարարություններ կատարելու, այլ դասավանդողի և մյուս սովորողների հետ շփվելու համարգ: Այն ներառում է այնպիսի ինտերակտիվ վարժություններ, ինչպիսիք են երկխոսությունները, դերախաղերը, խմբային աշխատանքները և այլն:

.Ընկղմում լեզվի մեջ

Մեթոդն օգտագործվում է տարրական դպրոցում,առաջ քաշելով երկլեզվության

/բիլինգվիզմ/ տարբերակը` դպրոցական ծրագրով նախատեսված առարկաներն ուսուցանելով օտար լեզվով: Նույնիսկ մայրենի լեզվով ընթերցանությունը սկսում են օտար լեզվով կարդալու փուլն անցնելուց հետո:

.Լռության մեթոդ

Այս դեպքում ուսուցիչն ավելի շատ լռում է, քան խոսում:Արտասանությունը սովորեցնելով տարրական դասարաններում , ուսուցիչն օգտագործում է տարատեսակ գունավոր աղյուսակներ, որտեղ ամեն մի գույնը կամ նշանը մի հնչյուն են նշանակում:Այս ճանապարհով էլ նոր բառեր են ուսուցանվում:

.Բնական մոտեցում

Շեշտը դրվում է այն հասկացության վրա, որ սովորողը կարող է սովորել ամեն ինչ: Ցանկացած նոր դաս պետք է հիմնված լինի նախորդ դասի վրա և լինի մատչելի յուրացման համար:

Ֆիզիկական արձագանքման մեթոդ

Առաջին փուլում սովորողները պասիվ ընկալում են նյութը՝ առանց այն օգտագործելու: Երկրորդ փուլում նրանք պետք է արձագանքեն որոշ բառերի, հատկապես բայերին, օրինակ, դրանք կատարելով: ԵՎ միայն այս երկու փուլը հաղթահարելուց հետո սովորողներն իրենք են գործածում յուրացրած նյութը:

Կարդալու և պատմելու մեթոդ

Համարվում է ֆիզիկական արձագանքման մեթոդի ենթաձյուղ: Դասավանդողը հարուստ բառապաշարով փոքրիկ պատմություններ է պատմում սովորողներին, հետո էլ հարցեր տալիս պատմության վերաբերյալ: Վերջիններս պետք է պատասխանեն հարցերին՝ օգտագործելով նյութի բառերը:

.Դոզմա մեթոդ

Այս մեթոդը հրաժարվում է լեզվի ուսուցման ընթացքում որևէ դասագիրք օգտագործելուց՝ շեշտադրելով դասավանդող- սովորող շփումը: Ուսուցողական նյութերը, որոնցից պետք է օգտվի սովորողը, հենց իր կողմից ստեղծված պետք է լինեն:

Ուսուցման մեթոդներ - փոխներգործուն գործընթաց [ուսուցչի](#) և աշակերտի միջև, ինչի արդյունքում տեղի է ունենում [գիտելիքի](#), [հմտությունների](#) և կարողությունների փոխանցում ու յուրացում՝ նախատեսված ուսումնառության բովանդակությամբ: Ուսուցանվող նյութի ընկալում (ուսուցողական ընկալում). կարճաժամկետ փոխազդեցություն դասավանդողի և աշակերտի միջև՝ ուղղված կոնկրետ [գիտելիքի](#), [հմտության](#) և կարողության փոխանցմանն ու յուրացմանը:

Ավանդույթի համաձայն՝ [Վանկավարժության](#) ուսուցման մեթոդները դասակարգվում են 3 խմբի.

Բանավոր, տեսողական, գործնական (ըստ ուսումնական նյութի աղբյուրի)

Վերարտադրողական, բացատրական-ցուցադրական, որոնողական,

հետազոտական, խնդրի վրա հիմնված և այլն (ըստ կրթական-ճանաչողական գործունեության բնույթի)

Ինդուկտիվ և դեդուկտիվ (ըստ ուսումնական նյութի ներկայացման և ընկալման տրամաբանության)

Կրթական-ճանաչողական գործունեության արդյունավետությանը միտված վերահսկման մեթոդներ. գիտելիքի, հմտությունների և կարողությունների տիրապետման արդյունավետությունը որոշող բանավոր, գրավոր ստուգումներ և ինքնաստուգումներ:

Կրթական-ճանաչողական գործունեությունը խթանող մեթոդներ. որոշակի խթաններ՝ ուղղված մոտիվացիայի ձևավորմանը, պատասխանատվության զգացում ունենալուն, պարտականություններ կրելուն, շահագրգռվածությանը՝ ունենալու գիտելիք, հմտություններ և կարողություններ:

Ուսուցման պրակտիկայում գոյություն ունեն և այլ մոտեցումներ՝ դասակարգելու ուսուցման մեթոդները, որոնք հիմնված են մատուցվող նյութն ընդունելու գիտակցականության աստիճանի վրա՝ պասսիվ, ակտիվ, ինտերակտիվ, էվրիստիկական և այլն: Այս բաժանումները հետագա հստակեցման կարիք ունեն, քանի որ ուսուցման գործընթացը չի կարող լինել պասսիվ, ու նաև միշտ չէ, որ այն սովորողների համար իրենից հայտնագործություն է ներկայացնում:

Պասսիվ մեթոդ

Սխեմա 1, Պասսիվ մեթոդ

Ուսուցման պասսիվ մեթոդ

Պասսիվ մեթոդ (սխեմա 1), սովորողի և դասավանդողի փոխադարձ գործունեության ձև, որտեղ դասավանդողը գլխավոր դերակատարն է և դասի ընթացքի ղեկավարը, իսկ սովորողները պասսիվ լսողի դերում են և ենթարկվում են ուսուցչի հրահանգներին: Սովորողի և դասավանդողի կապը պասսիվ ուսուցման տարբերակում պահպանվում է հարցումների, ստուգողական աշխատանքների, թեստերի միջոցով: Ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների և սովորողի կողմից ուսումնական նյութի յուրացման տեսանկյունից՝ ուսուցման պասսիվ մեթոդը համարվում է ամենից անարդյունավետը, սակայն, չնայած դրան, այն ունի մի շարք առավելություններ: Այն ուսուցչից պահանջում է թեթև նախապատրաստական աշխատանք դասին և տալիս է համեմատաբար մեծ ծավալով ուսումնական նյութի մատուցման հնարավորություն դասի սահմանափակ ժամանակահատվածում: Հաշվի առնելով այս առավելությունները՝ շատ դասավանդողներ պասսիվ մեթոդը նախընտրում են այլ մեթոդներից: Հարկ է նշել, որ որոշ դեպքերում այս մոտեցումը իրեն արդարացնում է փորձառու մասնագետի պարագայում, հատկապես, երբ սովորողներն ունենում են հստակ նպատակ՝ ուղղորդված առարկայի մանրակրկիտ ուսումնասիրմանը: Դասախոսությունը պասսիվ ուսուցման ամենից տարածված ձևն է: Այս մեթոդը լայն տարածում ունի բուհերում, որտեղ սովորում են չափահաս, լիրաժեք ձևավորված անհատներ, որոնք տվյալ առարկան խորությամբ ուսումնասիրելու հստակ նպատակ ունեն:

Ակտիվ մեթոդ

Ուսուցման ակտիվ մեթոդ

Ակտիվ մեթոդ սովորողի և դասավանդողի փոխադարձ գործունեության ձև, որտեղ դասավանդողը և սովորողը փոխազդում են միմյանց վրա կրթական գործունեության ընթացքում, և սովորողներն այստեղ ոչ թե պասսիվ ունկնդիրներ են, այլ դասի ակտիվ մասնակիցներ: Եթե պասսիվ ուսուցման դեպքում գլխավոր դերակատարը և հիմնական հրահանգավորողը դասավանդողն է, ապա այստեղ սովորողն ու դասավանդողը հավասար իրավունքների դաշտում են: Եթե պասսիվ ուսուցմանը բնորոշ է ավտորիտար ոճը, ապա ակտիվ մեթոդների դեպքում նախապատվությունը տրվում է դեմոկրատական (ժողովրդավարական) ոճին: Շատերը հավասարության նշան են դնում ակտիվ և ինտերակտիվ մեթոդների միջև, սակայն, չնայած իրենց ընդհանրությանը, այս մեթոդներն ունեն նաև տարբերություններ: Ինտերակտիվ մեթոդները կարելի է համարել ակտիվ մեթոդների առավել ժամանակակից ձևեր:

Ինտերակտիվ մեթոդ Ուսուցման

ինտերակտիվ մեթոդ

Ինտերակտիվ (փոխներգործուն) մեթոդ, ինտերակտիվ, նշանակում է փոխներգործել, գտնվել ինչ-որ մեկի հետ երկխոսության մեջ: Այլ կերպ ասած՝ եթե ակտիվ մեթոդների դեպքում փոխադարձաբար ակտիվ գործունեության մեջ են գտնվում սովորողները և դասավանդողը, ապա ինտերակտիվ մեթոդների դեպքում սովորողները փոխադարձաբար ակտիվ գործունեության մեջ են գտնվում նաև միմյանց հետ, և ուսուցման պրոցեսում գերակայում է սովորողների դերը: Ինտերակտիվ ուսուցման ժամանակ դասավանդողն առաջատար դերում չէ. նրա դերը կրթական գործունեությունը դեպի դասի նպատակի իրականացում ուղղորդելն է: Դասավանդողը մշակում է նաև դաս պլանը (սովորաբար այն կազմվում է ինտերակտիվ վարժություններից և առաջադրանքներից, որոնց կատարման ընթացքում ուսանողը սովորում է նյութը): Հետևաբար, ինտերակտիվ դասերի հիմնական բաղադրիչներն են ինտերակտիվ վարժությունները և առաջադրանքները, որոնք կատարվում են սովորողների կողմից: Ինտերակտիվ վարժությունների և սովորական նձնարարությունների տարբերությունն այն է, որ կատարելով դրանք՝ սովորողը ոչ միայն և ոչ այնքան ամրապնդում է արդեն յուրացված նյութը, որքան ուսումնասիրում, յուրացնում է նոր նյութը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՒՍՈՒԳՅԻ կողմից օգտագործվող սկզբունքները և մեթոդները խթանում են աշակերտների ուսուցման գործընթացը: Մեթոդների ընտրության առաջարկները բազմաթիվ են և դրանք ընտրելիս պետք է հաշվի առնել ոչ միայն առարկայի բնույթը, այլ նաև թե ինչպես են սովորում աշակերտները: ԵՎ իհարկե ուսուցիչը պետք է խրախուսի ստեղծագործ միտքը: Լեզուների ուսուցման գործընթացում պետք է իրականացնել նաև երեխայի ընդհանուր զարգացումը, միջառարկայական կապերի ամրապնդումը, ճանաչողական նպատակների կիրառումը:

Անհրաժեշտ է դասերը անցկացնել անձնակենտրոն ուսուցման սկզբունքներով, ապահովել աշակերտների ակտիվությունը, նպաստել, որ նրանք դառնան ուսումնառության գործընթացի ակտիվ մասնակից, կարողանան ստանձնել սեփական ուսումնառության պատասխանատվությունը, իսկ ուսուցիչը դառնա աջակից և խորհրդատու: Այս ամենին զուգահեռ անհրաժեշտ է հաշվի առնել աշակերտի հետաքրքրությունները, հակումները, անահտական առանձնահատկություններն ու մոտիվացիան:

ՈՒՍՈՒԳՅԻ խնդիրն է՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար ստեղծել այնպիսի միջավայր, օգտագործել այնպիսի մեթոդներ, որ յուրաքանչյուրին հնարավորություն տա ցուցաբերել ակտիվություն և ստեղծագործական միտք:

Օտար լեզուն մայրենի լեզվի հետ միասին խթանում է դպրոցականների խոսքային և ընդհանուր զարգացումը և, իհարկե, կատարելագործում է նրանց հաղորդակցման մշակույթը: Օտար լեզուն, լինելով իր լեզվակիր ժողովրդի մշակույթի էական տարրը և այլ ժողովուրդներին այդ մշակույթը փոխանցելու միջոց, նպաստում է ժողովուրդների փոխըմբռնմանը և միջմշակութային դրական հարաբերությունների ամրապնդմանը: Մի քանի օտար լեզուների իմացությունը հասարակության համար ապահովում է արագ ինտեգրումը հանրության քաղաքական, տնտեսական, մշակութային և կրթական տարածքում: Օտար լեզվի տիրապետումը նպաստում է նաև միջառարկայական կապերի հարստացմանը:

Դպրոցականներին սովորեցնելով կարդալ, ունկնդրել, խոսել և գրել օտար լեզուներով, մենք հարթում ենք նրանց ճանապարհը դեպի այլ ազգային մշակույթներ:

և դրանց միջոցով դեպի համաշխարհային մշակույթ, հնարավորություն ենք ընձեռում հաղորդակցվել այլ ազգերի հետ՝ միավորելու համար ջանքերը՝ հանուն երկրի վրա խաղաղության և կյանքի պահպանման:

«Կրթությունն ամենահզոր զենքն է ,որը դու կարող ես օգտագործել աշխարհը փոխելու համար»:

ՆԵԼՍՈՆ ՄԱՆԴԵԼԱ

Գրականության ցանկ

1. Ուսուցիչների հնգօրյա վերապատրաստումների ծրագիր և նյութեր
2. «Օտար լեզուները Հայաստանում» գիտամեթոդական հանդես Երևան, 2017թ.
3. Մ. Աստվածատրյան «Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկա»
4. Գերմաներեն հանրակրթական դպրոցի առարկայական չափորոշիչ և ծրագիր, Երևան 2009թ.

